2007 жыл, 21-чи ДЕКАБРЬ, БАЙРЫМ КЮН. №245 (17846)

ЗАМАН

ГАЗЕТ 1924 ЖЫЛДАН БЕРИ ЧЫГЪАДЫ

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ
Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

БАГЪАСЫ 3 СОМДУ

КЪЫРАЛ ЖУМУШЛА

Арсен Каноков РФ-ни Къырал Советини жыйылыууна къатышханды

19-чу декабрьде Къабарты-Малкъарны Президенти Арсен Каноков Къырал Советни Москвада Россейни Президенти Владимир Путин бардыргъан жыйылыууна къатышханды. Анда РФ-ни Президентини Федеральный Жыйылыууна Посланиясында салыннган борчла къалай толтурулгъанларына къаралгъанды.

Къырал Советни жыйылыуу Кремльни Уллу двоцинде Александровский залда бардырылгъанды.

Къабарты-Малкъар кесини предпринимательлерине башхаладан иги къайгъырады

Къабарты-Малкъар гитче эм орталыкъ бизнесни айнытыугъа къайгъырыуу бла Юг федеральный округда бек иги субъектге саналгъанды. Тюнене аны юсюнден Юг федеральный округда Социальный экономика болумну игилендириуню вопрослары жаны бла комиссияны жыйылыуунда РФ-ни экономиканы айнытыу эм сатыу-алыу министрини орунбасары, статс-секретарь Анна Попова айтханды. Жыйылыу Москвада РФ-ни Президентини Юг федеральный округда толу эркинлиги болгъан келечиси Григорий Рапотаны башчылыгъында бардырылгъанды. Комиссияны ишине Къабарты-Малкъарны Президенти Арсен Каноков къатышханды. Комиссияны сопредседатели РФ-ни региональный айнытыуну министри Дмитрий Козакды.

Гитче эм орталыкъ бизнесни айнытыуну эм Юг федеральный округну регионларында анга къыралны жанындан болушлукъ этиу жаны бла мадарланы вопросларын сюзюле туруп белгиленнгеничa, ол тюрлю ишлеге федеральный бюджетден округ ючюн бёлюнюрге белгиленнген ырысхыны хазна къалмай жарымын, тюрлю-тюрлю конкурсланы итогларына кёре, Къабарты-Малкъар толусунлай къолуна этгенди. Белгилисича, Север Кавказда жангыз Къабарты-Малкъарда ишлейди бизнес-инкубатор. Анда ишлеп башлагъан предпринимательлеге льгота бла офисле бериледиле. Ол офиследе ала бизнесни къурар гъа, аны ишин бардырыуну амалларына юйренедиле. Бюгюнлюкде республикада бизнес араны экинчи кезиуюню къурулушу бардырыла турады. КъМР-де предпринимательствону субъектлерине кредитле бериу жаны бла процент ставкаларына субсидияла бериуге къоратылгъанды ырысхыны асламысы.

Жыйылыуда Юг федеральный округну регионларында гитче эм орталыкъ предпринимательствону айнытыуну эм анга къыралны жанындан болушлукъ этиуню вопрослары сюзюлгендиле, Россейни юг жанында транспорт инфраструктураны игилендириуню, транспорт сферада регионла аралы проектлени жашауда бардырыуну амалларына къаралгъанды. Бу мадарла бизнесге чырмаулукъ этип тургъан инфраструктура чеклени кетерир эмда Юг федеральный округну регионларыны бирге ишлеулерин кючлендирир мурат бла этиледиле.

КъМР-ни Президентини бла Правительствосуну пресс-службасы.

КЕНГЕШ

Терроризмге къажау кюрешни кючлерге

КъМР-де МВД-да бу кюнледе болгъан кенгешде сёз республиканы транспортунда терроризмге къажау кюрешни кючлендириуню юсюнден баргъанды. Къабарты-Малкъарда Экономика эм жамауат къоркъуусузлукъ жаны бла советни секретары Олег Шандиров, анда сёлеше, пассажирлени жюрютген автотранспортда къоркъуусузлукъну жалчытыуну болжалгъа салынмазлыкъ комплекс мадарларын жарашдырыргъа кереклисин чертгенди.

Къабарты-Малкъар Республиканы ич ишлерини министрини биринчи орунбасары Наурби Жамборов, жамауат къоркъуусузлукъну милициясыны начальниги Сергей Касумов эм башхала пассажирле жюрютген транспортда террорлукъ этилмез ючюн, къаты кюрешиуле кереклисин айтхандыла.

КъМР-ни МВД-сыны пресс-службасы.

КъМР-ни Парламенти Хачим Кармоковну полномочияларын болжалындан алгъа тохтатыр жанлыды

2007 жылда 20-чы декабрьде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини кезиулю жыйылыуунда депутатла РФ-ни Федеральный Жыйылыууну Федерация Советинде законодатель органдан КъМР-ни келечиси Хачим Кармоковну ишини юсюнден вопросха къарагъандыла.

Ол вопрос КъМР-ни Парламентини быйыл 6-чы декабрьде болгъан жыйылыууну повесткасына салыннганды. Ол заманда Хачим Кармоков, Федерация Советде жыйылыу боллукъду деп, 7-чи декабрьде жыйылыугъа келмей къалгъанды.

Хачим Кармоков Федерация Советде болгъан кезиуюнде тамамлагъан ишини юсюнден доклад этер деп сакълагъан эдиле депутатла. Анга алгъадан окъуна эсгертилгенине да къарамай, Х. Кармоков депутатлагъа аллай информация берирге хазыр болмагъанын айтып, анга тынгылы доклад хазырлар ючюн, 2008 жылда февральгъа дери заман кереклисин билдиргенди.

Депутатланы Къурман байрам бла алгъышлап, андан сора ол, «Адыгское наследие» фонд къурагъанын айтып, кесини тюзюнлей профессионал ишини юсюнден отчёт этмегенлей, жыйылыу башланып, 10 минут озгъанлай, залдан чыгъып кетгенди.

Алай бла РФ-ни Федеральный Жыйылыууну Федерация Советинде КъМР-ни келечиси республиканы Парламентини депутатлары бла тынгылы сёлеширге унамагъанды, ала анга соруула берирге окъуна онг тапмагъандыла.

«Единая Россия» политика партияны Къабарты-Малкъар регион бёлюмюню Политсоветини секретары Борис Жеруков, Парламентде «единороссланы» кеси башчылыкъ этген фракциясыны атындан сёлеше, Россей Федерацияны Федеральный Жыйылыууну Федерация Советини члени Хачим Кармоковну полномочияларын болжалындан алгъа тохтатыргъа деген предложение бергенди.

Борис Жеруков кесини аллай оюмун былай айтып ангылатханды: Федерация Советде Къабарты-Малкъардан адам политика жаны бла аслам къауумдан болургъа керекди, аны бла бирге уа республиканы социальный-экономика борчларын тамамлаугъа тири къатышыргъа тийишлиди.

«Единая Россияны» Политсоветини секретарыны айтханын башха фракцияла да къабыл кёргендиле.

Депутатла, бир бирлерине оюмларын айтып бошагъандан сора, РФ-ни Федеральный Жыйылыууну Федерация Советини Председатели С.М. Мироновха Хачим Кармоковну Федерация Советде полномочияларын болжалындан алгъа тохтатыуну юсюнден представлениены КъМР-ни Парламентинде сюзерге деп предложение этгендиле.

Алай бла 81 адам, анга ыразылыкъларын билдире, къол кётюргендиле, 3-сю уа къажау болгъандыла, бир депутат а эки жанына да къошулмагъанды.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини пресс-службасы.

Жангы жылгъа хазырланыу

Республикада бек уллу ёлка

Тюнене, Къабарты-Малкъар Россейге къошулгъанлы 400-жыллыкъ майданны аллында Къар Аппала (Нальчикде культура эм солуу паркны духовой оркестрини музыкантлары) эм шахарны 5-чи номерли орта школуну окъуучулары жыйылып, республиканы баш ёлкасын сакълай эдиле. Ол да майданнга келтирилгенлей, Ленин атлы проспектни ёрге оркестр музыка согъа, сабийле уа жырлай, тепсей, «Жангы жылыгъыз бла!», «Жашасын, жашнасын, Нальчик!» деген сёзлени айта, Келишиулюкню майданына келгендиле. Жолда алагъа хар адам да жарыкъ тюбей эди.

Ариу кёк назыны шахар администрацияда ишлегенлени къаууму, Юрий Белимготовну башчылыгъында, излеп, кондитер фабриканы арбазында тапхандыла. Аны бийиклиги онтёрт метрге жууукъду. Майданны тюз да ортасында уа аны шахар «Зеленхозда» ишлегенле орнатхандыла.

Республиканы бек ариу, бек бийик эм бек уллу ёлкасы кесини жерин тапханды. Аны бек омакъ жасарыкъдыла. Юсюнде кёп тюрсюнлю чыракъла жанарыкъдыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

СУРАТЛАДА: (башында) баш ёлканы орнатхан кезиу; (тюбюнде) Ленин атлы проспектде Къар Аппала бла окъуучула.

Суратланы автор алгъанды.

БАЙРАМ

Окъуучула Москвагъа барлыкъдыла

24-чю декабрьде жангы жылгъы поезд Москвагъа 9-дан 12 жылгъа дери жыл санда 800-ден артыкъ жашчыкъны бла къызчыкъны элтирикди. Ала барысы да Кремльде баш ёлкагъа къатышырыкъдыла. Битеуроссей ёлкада Юг федеральный округдан баргъан сабийле кеслерини тенглери бла оюнлада заукълукъ табаргъа Къабарты-Малкъардан 40 сабий барлыкъды.

Интернат учрежденияладан 20 окъуучу, окъууда айырмалыладан, олимпиадалада, конкурслада, спорт эришиуледе хорлагъанладан 18 жаш бла къыз эм КъМР-де МВД-ны кеслерини къуллукъларын толтургъан кезиуде ёлген къуллукъчуларыны 2 сабийлери чакъырыу къагъытла алгъандыла.

Юг федеральный округну республикаларыны, крайларыны эм областьларыны оноучулары быллай огъурлу жолоучулукъну къурaугъа къатышып келгенли жетинчи жыл барады. Кремльде ёлкагъа сабийлени элтиуню Север Кавказ темир жол управление бойнуна алгъанды. СКЖД-ны эм Дондагъы Ростов шахарда «Баш вокзалны» оноучулары жолгъа атланнган сабийлеге аламат, эсде къаллыкъ саугъа хазырлагъандыла – ара шахаргъа тебирерни аллында, ала байрам концерт кёрлюкдюле.

Сабийлеге, жолоучулукъда болгъан кезиуде, кюн сайын юч кере жылы азыкъ берилликди, медицина болушлукъ боллукъду, ала бош заманларын зауукълу оздурлукъдула. Жолда кетип бара туруп эм ара шахарда тургъан кезиулеринде да аланы къоркъуусузлукъларын жалчытыуну битеу мадарлары этилликдиле. Ала Москвада сейирлик экскурсиялагъа къатышырыкъдыла.

Бек уллу байрам 25-чи декабрьдеди. Кремльде оздургъан жангы жыллары сабийлени жашауларында бек жарыкъ, огъурлу эм къууанчлы иш боллукъду, ол а аланы келе тургъан жылда иги окъургъа эм чыгъармачылыкъларын айнытыугъа себеплик этерикди.

КъМР-ни Президентини эм Правительствосуну пресс-службасы.

Къурман

Таза жюрекден къуллукъ этилгенди

19-чу декабрьде Нальчикде ара межгитге эрттенликде эртте окъуна кёп адам жыйылгъанды. Ала, кюйюзле бла ариу жасалгъан, тизгини жыйылгъан, жылы, жарыкъ отоулада олтуруп, зикир айта, къуран окъуй, иги кесек заман турдула.

Сагъат тогъуз бола республиканы Президентини Администрациясыны башчысы Альберт Кажаров гъайт намазгъа жыйылгъанлагъа эм Къабарты-Малкъарны битеу муслийманларына КъМР-ни Президенти Арсен Каноковну Къурман байрам бла алгъышлауун окъугъанды.

Андан сора Альберт Хатуевич жыйылгъанланы кесини атындан алгъышлагъанды, ол республикада тынчлыкъ, ырахатлыкъ болурун сюйгенин, бу огъурлу ишге муслийманла тийишли юлюшлерин къошарларына ышаннганын айтханды.

Ызы бла КъМР-ни Муслийманларыны дин управлениясыны председателини биринчи заместители Мисирланы Хызыр ара межгитге Къурман байрам бла алгъышлап келген телеграммала бла жыйылгъанланы шагъырей этгенди.

Аланы араларында бусагъатда Меккяда хаж къылыргъа кетип тургъан Анас Пшихачевден да бар эди. Кемерово областьны губернатору Аман Тулеевни, Север Кавказны республикаларыны дин управленияларыны таматаларыны эм башхаланы алгъышлаулары бардыла.

Андан сора межгитде гъайт намаз башланнганды. Ол кезиуде такпир этилип, муслийман динни сыйлылыгъыны юсюнден уаз берилгенди, Къуран окъулгъанды.

ЛУКЪМАН улу М.

Промышленность

Продукция чыгъарып тебирегенди

Тырнауузну тау-байыкъландырыучу комбинатыны болушлукъчу производствосу болуп тургъанлыкъгъа, ремонт-механика завод уллу магъананы тутханды. Мында станоклагъа, механизмлеге детальла, запас керекле чыгъарылгъандыла, тюрлю-тюрлю оборудованияла жыйышдыргъандыла. Станокчуладан, темир къуюучуладан (литейщикледен), котёлла этиучюледен къуралгъан коллектив къолдан келгенни аямай ишлегенди. Комбинатны баш цехлерини – «Молибден» рудникни, ишле ачыкъ жерде бардырылгъан объектлени, байыкъландырыучу фабриканы терк тамамланыргъа керекли заказларын заманында толтурур ючюн, экинчи смен къураргъа да тюше эди.

Халкъда айтылыучусуча, андан бери кёп суу саркъгъанды. Комбинат эрттеден бери да продукция чыгъармайды, аны бла байламлы ремонт завод да тохтагъанды. Озгъан заманны, сёзсюз, артха къайтарыргъа онг жокъду. Тау магъадан чыгъарыучу предприятие бир заманда ишлеп башларыкъ болса да, производствону шёндюгюлю технологиялары бла байламлы ремонтчуладан аллай бир кюч салыу излениририк тюйюлдю.

Предприятияны оборудованиялары тоналгъан баш производстволарыны къадарларыча болур эди заводну къадары да, аны чачмай сакълагъан, энди да аягъы юсюне салыргъа кюрешген адамла табылмасала. Аллайладан бири бусагъатда чекленнген жууаплылыгъы болгъан «Тырнауузну ремонт-механика заводу» обществону генералный директору Черкесланы Керимди.

- Тюз аны хайырындан башланнганды производство жангырып, - дегенди бизге чекленнген жууаплылыгъы болгъан «Траст» обществону таматасы Отарланы Ханафий (завод бюгюнлюкде битеу оборудованиясы бла да ол организацияныкъыды). – Ол, сёзсюз, тынч тюйюлдю, нек дегенде предприятие кёп заманны ичинде тохтап тургъанды. Станокланы, башха оборудованияланы тап халгъа келтирирге, ишчи кадрла жыйышдырыргъа, заказчикле табып, ала бла байламлыкъла тохташдырыргъа, келишимле этерге тюшгенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ЭЛ МЮЛК

Онгланы тап хайырлана

«Рассвет» колхоз Совет Союзну заманында къуру Прохладна районда угъай, саулай Къабарты-Малкъарда да алчы коллектив мюлкледен бирине саналып, аты махтау бла айтылып тургъанды. Къыралда рынок болумлада ишлеуге кёчюу башланнган кезиуде аны экономикасы бек тозурагъан эди. Аны къой, ол банкрот болур чекге окъуна жетген эди.

Олег Кефер мюлкге башчылыкъ этерге аллай кезиуде келген эди. Сёзсюз, оюлгъан мюлкню жангыдан аягъы юсюне салгъан тынч болмагъанды. Анга ол къыйын ишинде районну башчылары, жашауларын агропромышленность комплекс бла байламлы этген эллиле, мюлкню алгъынгы специалистлери иги болушхандыла. Бек уллу болушлугъ а РФ-ни Правительствосу къабыл этген «Агропромышленность комплексни айнытыу» миллет проектини чыкъгъаны эди.

Эл мюлк предприятияны башчысы, керекли документле жыйышдырып эм жарашдырып, башда айтылгъан проектге тийишлиликде «Росэлмюлкбанк» акционер обществодан иги кесек кредит ахча алгъан эди. Лизинг амалны хайырланыргъа да унутмагъанды. Арт эки жылны ичинде окъуна мюлк комплексли эл мюлк агрегатладан 27 миллион сом багъасы чакълы бир сатып алгъанды.

Техника базасы иги да кючленнген мюлк жерчилик бёлюмле кезиулю ишлени агротехника жорукъла излеген болжаллада эм качестволу бардырыргъа онг тапханды. Аны хайырындан, быйылгъы къургъакъ жылда окъуна, сабанчыла беш минг тоннадан аслам мирзеу эм чёплеу жыйгъандыла, алай бла биринчи хорламларын болдургъандыла.

- Не заманда да мюлкню экономикасында баш магъананы тутхан жерчилик бёлюмден келир жылда андан иги да аслам файда тюшюрюр умутубуз барды, - деп билдиргенди О.Кефер. – Ол муратыбызгъа жетер ючюн, биринчи ышаннгылы атлам этгенбиз – кюзлюклени ахшы тирликли урлукъларын заманында сепгенбиз. Механизаторларыбызны жигер уруннганларыны хайырындан, келир жылда жазлыкъ битимле ёсдюрюллюк жерлерибизни мулдах сюрюп бошагъанбыз. Эндиге дери жазлыкъ урлукъланы иги кесегин мажаргъанбыз, аланы уулу дарманла бла жарашдыргъанбыз. Механизаторларыбыз бюгюнлюкде техникагъа ремонт эте турадыла.

Пролетарскоечиле малчылыкъ бёлюмню да айныта барыргъа таукелдиле. Ала алгъаракъда лизинг амалгъа кёре «Эл мюлк малланы санын кёбейтиу эм сатыу жаны бла корпорация» чекленнген жууаплылыгъы болгъан обществону болушлугъу бла симменталь къумалы къунажинледен жюзге жууугъун алгъандыла. Бу къыш кюнледе алагъа иги къаралады. Мюлкню жаз башына жетер тенгли бир мал ашлары барды.

ЖАШАРБЕКЛАНЫ М.

ЖАЗЫЛЫУ - 2008

Жангы жылгъа - «Заман» бла бирге!

Хурметли жамауат!

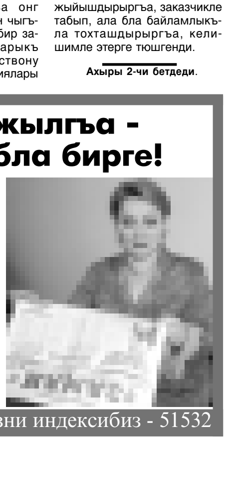

Сиз алыкъа миллет газетге жазылмагъан эсегиз – ашыгъыгъыз. 2008 жылны биринчи жарымына жазылыу кампания бошалыргъа жаланда 7 кюн къалгъанды.

Жангы жылда да сизни бла сау-эсен тюбеширбиз деп ышанабыз!

Жазылыуну багъасы алты айгъа – 342 сом 84 капекди.

Бизни индексибиз - 51532

ТАБИЙГЪАТ ЭМ БИЗ

Жерлерибизни ариулугъуна къууанырча

«Приэльбрусье» Миллет паркда ишлегенлени баш борчларындан бири аны жериндеги табийгъат комплексни, тарых-культура объектлени къоруулауду. Тёгерекдеги къудуретге хата келтирилмезин агъач къалауурла (леснике) бла егерьле жалчытадыла. Табийгъат байлыкъланы хайырланыуну жорукъларына бузукълукъ этилмезине сакъ къарайдыла.

Болсада турист-рекреация комплекс айный баргъаны бла бу тауушлукъ тийрени ол халда сакълау къыйындан къыйын болады. Аны себепли паркны къоруулау службасыны ишин игилендириуню шарт мадарларын этерге, тюрлендирирге тюшерикди. Аны юсюнден Миллет паркны директоруну заместители Валерий Броних былай билдиргенди:

-Тёгерекдеги къудуретни энчи къоруулауну жорукълары, низамы сакъланырына контрольлукъну кючлендирир мурат бла шарт мадарла белгиленип, тийишли документле хазыр этилгендиле.

Миллет паркны иелигинде болмай аны чеклерине жууукъ орналгъан жерлени юсюнден болум жарашдырылгъанды. Ол жерлени, участкаланы мюлк жюрютюуде хайырланыу жаны бла аланы иелерини эркинликлери эм борчлары тохташдырылгъандыла. Шёндюлеге дери ол жерледе, ким къалай сюйсе алай мюлк жюрютюп, иш къурап, бир тюрлю контрольлукъ болмай тургъанды.

Айтылгъан болумну, КъМР-ни Правительствосу бла келишип, Росприродонадзор къабыл этерге керекди. Ол жашауда бардырылгъаны Минги тауну битеу тийресини табийгъатын тийишлисича къоруулаулргъа себеп боллукъду.

Миллет паркны жеринде социально-экономика магъаналары болгъан ишлени бардырыу жаны бла келишимлени жангы формасы да жарашдырыла турады. Ол документ, анга паркны директору эм мюлк жюрютген субъектлени таматалары къол салгъанларындан сора кюч алады. Эки жаныны да борчларын эм эркинликлерин шарт тохташдырлыкъ ол иш къыш айлада бошалыргъа керекди.

Аллай келишимле, солуу базаланы таматалары эм предпринимательле бла чекленмей, тийредеги эллени администрациялары, тюрлю-тюрлю службаланы таматалары,энчи адамла – жер участкаланы иелери бла да этилликдиле.

Ол амал Миллет паркны жеринде тамамланнган мюлк жюрютюу ишлеге контрольлукъ этип турургъа, бузукълукъ салгъанла болсала уа, аланы административ эм ырысхы жаны бла жууапха тартыргъа тюшерикди.

Кадрла жаны бла политиканы да тюрлендирирге керек болгъанды. Ол мурат бла къоруулау борчланы толтургъан адамланы санына къошуугъа къараллыкъды. Эндиге дери агъач мюлк бла байламлы жумушлагъа кёп ахча къоратылып тургъанды. Мындан арысында ол ишлени тамамлаучуланы санын къысхартыргъа жарарыкъды. Штат расписанияны агъач мюлк эм егерь службаланы юслеринден законодательствогъа келишдирирге керекди да, инспекторланы къауумлары Миллет паркны жерин къоруулау жаны бла къырал инспекциягъа кёчюрюллюкдюле. Ол орган къаллай борчла тамамларыгъы шарт тохташдырылыргъа, къаллай эркинликлери болгъаны ачыкъланыргъа керекди.

Къысха айтханда, тийишлисича финансла да бёлюп, паркны къоруулау жаны бла борчланы тийишлисича жалчытырча, инспекциягъа транспорт эм башха керекле бёлюрге керекди. Паркны жери зоналагъа (участкалагъа) юлешинсе, аланы къайсысында не иш тамамланырыгъын шарт белгилерге, болум ючюн къаты сураргъа, алай бла жууаплылыкъны кётюрюрге боллукъду.

Терк мадарла этерча, (мобильный) къауумла къуралып, ала кеслерини участкаларында болум ючюн жууаплы этилликдиле, контрольлукъ борчладан сора да, низамгъа бузукълукъ этгенлени жууапха тартыу бла кюрешерикдиле.

Бек кереклиси, паркда орналгъан субъектле кеслерине бёлюннген тийреде низам сакъланырын жалчытырыкъдыла. Ала жашау жумушладан бла промышленностьдан тюшген къалгъанкъулгъанланы жыйылып турууларына, келип кетген экскурсантла кир-кипчик къалауланы къоюп кетмезлерине къарарргъа борчлудула.

Къоруулау службаны энди тохташдырылгъан штат расписаниясын огъаргъы органла къабыл этселе, келир жылны февраль айындан жангыча ишлеп башланырыкъды. Белгилисича, Миллет паркны таматалары, коллективлери табийгъатны къоруулау-сакълау борчларын тийишли даражада тамамлаудан сора да, Приэльбрусьеде туризмни айныта барыугъа къошулургъа, жууукълаша келген турист сезонгъа тынгылы хазырланып тюберге керекдиле.

А. САФРОНОВ.

Пресс-конференция

Жюз кюнню ичинде...

РФ-ни Генеральный прокуратурасыны Следствие комитетини Къабарты-Малкъарда следствие управлениясыны оноучусу Валерий Устов бу кюнледе пресс-конференция бардыргъанды. Ол, ал сёзюнде КъМР-де следствие управление къуралгъанлы озгъан жюз кюнню ичинде 70 уголовный ишге къаралгъаны юсюнден айта, кёп юлгю келтиргенди.

Аланы ичлеринде Прохладный шахарны администрациясыны башчысы кесине эм юйюрюне санаторий путёвкалагъа къыралны ахчасындан 60 минг сом къоратханы бла байламлы уголовный иш да барды. Ол тинтилип, ачыкъланып, КъМР-ни Баш сюдюне жиберилгенди. Бу адам къуллугъун кеси башына хайырланнганы ючюн РФ-ни уголовный кодексини 285-чи статьясыны 2-чи кесегине тийишлиликде терсленеди.

Валерий Устов, андан сора да, следствие управление быйыл 7-чи декабрьде Нальчикде Тарчоков орамда право низамны органларында ишлегенлеге сауутдан от ачхан аманлыкъчыны уголовный ишине къарай тургъанын белгилегенди. Ол адам законсуз сауутланнган къауумладан болур деген ишек барды. Андан 16 патрону бла «Байкал» керох сыйырылгъанды. Бусагъатда управленияны следовательлери анга соруу эте турадыла.

Мындан алда республикада бир аманлыкъчы къауум тутулгъанды, дегенди управленияны таматасы. Ала Къабарты-Малкъардан къызланы, зор бла тутуп, тышында притонлагъа сатып болгъандыла. Ол аманлыкъ КъМР-де МВД-ны къуралыулу халда этилген аманлыкъчылыкъгъа къажау кюреш жаны бла управлениясыны оперативниклерини болушлукълары бла ачыкъланнганды.

Юч тиширыу да Север Осетия-Алания республикада табылып, башларына бош болгъандыла, юйлерине къайтарылгъандыла. Ала башха-башха миллетледендиле. Адамланы урлагъанла да кеси республикабыздан аманлыкъчыладыла. Бу иш да, тинтилип, келир жылны январь айындан кеч къалмай, сюдге жибериллики.

Бусагъатда следствие управленияда штатда ненча адам барды деген соруугъа ол былай жууап бергенди:

- Жюз адам болабыз да, барысы да иш юсюндедиле. Аладан 46-сы следовательледиле. Алайды да кадрла бла толу жалчытылыннганбыз. Ишибиз кёпдю. Жаланда ишлер жерибиз тарлыкъ этеди.

Бусагъатда республикалы прокуратураны мекямындабыз. КъМР-ни Президенти Арсен Каноков, Правительствону Председатели Андрей Ярин да сёз бергендиле жууукъ заманда бизни жангы мекямгъа кёчюрюрге. Ала бизни не тюрлю тилегибизни толтурургъа да уллу кёллю болмайдыла, дайым болушханлай турадыла.

Андан ары да В.Х.Устов, журналистлени сорууларына жууап бере, Север Осетия-Алания Республика бла чекде болгъан аварияны тинтиуге, Лячинкъая элни къатында ёлтюрюлген тогъузоулан кимлени хаталарындан жоюлгъанларын ачыкълаугъа управленияны следовательлери тири къатышханларын да чертгенди:

-Ала, -дегенди ол, -республикада коррупциягъа къажау кюрешден да бир жанында къалмагъандыла. Уллу чиновникледен бирлери миллет проектлени юслери бла кесине хайыр тюшюргени тохташдырыла турады. Кёп бармай аны аты белгили боллукъду.

ЛУКЪМАН улу М.

Продукция чыгъарып тебирегенди

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Урунуу коллективни, предприятияны кесин да къурау эмда айнытыу борчну эки организацияны да кючлерин бирикдирип тамамларгъа боллукъду. Аланы таматалары да анга итинедиле. Бирге ишлеуню биринчи атламлары да этилгендиле. Алгъын мында кёп жылланы урунуп тургъанла Этезланы Музафар, Алексей Дейцев, Леонид Томилов дегенча эм башха ахшы специалистлени артха къайтарыргъа къолдан келгенди.

- Жарым жыл – ол аз заманды, - дейди Черкесланы Керим. - Шёндю аягъы юсюбюзге тура башлагъан, коллективни къурай, заказчикле бла байламлыкъла тохташдыра тургъан кезиуюбюздю. Болсада иш жеринден тепгеди. Сёз ючюн, бизни республикада, Ставрополь крайда да карьерледе иш бардыргъан предприятияла бла келишимле этгенбиз. Карьер оборудование чыгъарабыз, анга ремонт этебиз. Сёзсюз, жубанч ишледиле ала, алай файдалыдыла. Ташны ууакълаучу-сортлаучу оборудованиягъа ремонт эталлыкъбыз, транспортёрла да жыйышдыраллыкъбыз.

Заводда алыкъа жаланда механика-жыйышдырыучу эм котельня-гюрбежи бёлюмле ишлейдиле. Темир къуюучу (литейный) цехде уа оборудование бек эски болгъанды.

- Шёндю темир къуюуну жангы технологиясы барды, - дегенди Черкес улу, - алай, аны оборудованиясын сатып алыргъа керекди, анга уа ахчабыз жокъду. Айтханымча, аягъы юсюбюзге бир болайыкъ да, ол производствону къурап башларыкъбыз.

Алгъа къарап айтханда уа, «Траст» эм «РМЗ» чекленнген жууаплылыкълары болгъан обществоланы планлары уллудула. Жууукъ заманда къурулуш материалла, бек алгъа къабыргъа блокла этип башларгъа мурат барды. Бу производствону суткагъа сегиз минг блок чыгъарырча оборудованиясы жерине орнатылгъанды. Жаланда сырьё керек боллукъду да, аны, карьер ишлеп башласа, Тырнаууздагы темир-бетон изделияла чыгъарыучу заводундан аллыкъдыла.

Предприятияда шёндю болгъан станокланы, башха оборудованияланы эсге алсакъ, ол айгъа, бек азындан, беш миллион сом багъасы иш тамамлаяллыкъды. Бу чекге келир жылны жайында жетерге планлары барды.

Ол кезиуге производство участкаланы тап халгъа келтирирге, хар затны бир бирге тийишдирирге, коллективде ишчилени санын жюзге жетдирирге керек боллукъду. Сёзсюз, запас кереклеге, оборудованиягъа, ремонт этерге, монтаж эм башха ишлени бардырыргъа заказланы саны ёсерча этерге керекди.

Отарланы Ханафий бизге айтханнга кёре, кеслеринде ишчи кадрланы хазырларгъа – жаш адамланы айырып алып, токарь усталыкъгъа юйретир акъыл барды. Шукур, ахшы специалистле-станокчула, насийхатчыла мында бардыла, ала уа жаш адамлагъа сынауларын берирге угъай дерик тюйюлдюле.

Турнауз шахарда производство жаны бла къымылдау эрттеден бери эсленмей тургъанды. Бу завод ол жаны бла биринчи атламды дерге боллукъду.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.

Конкурс

Австралияны юсюнден не билесе?

Аллай ат бла КъМР-ни Т. Мальбахов атлы Миллет библиотекасында конкурс барады. Аны справка-библиография бёлюм къурагъанды. Бу эришиуге библиотека бла хайырланнган окъуучуланы къайсысы да къатышыргъа эркинди, жыл санына, окъууна да къарамай. Мында айтылгъан соруулагъа толу жууапла бергенле саугъа къоллу боллукъдула.

Алагъа болушлукъгъа «Танышыгъыз, Австралия!» деген ат бла библиотека ишчиле китап – иллюстрация кёрмюч да къурагъандыла. Мында кёргюзтюлген китапладан, журналладан алыннган статьяладан бу сейир къыралны континентни тарыхыны, географиясыны, культурасыны юсюнден да билирге онг табыллыкъды.

Конкурсну спонсору къурулуш материалланы сатхан «Боларс» фирмады. Аны итогларына февраль айда къараллыкъды. Былайда газет окъуучуланы, Австралияны юсюнден къысха айтып, аны бла шагъырей этерге излейбиз.

Австралия жер жюзюнде эм гитче континентди. Бери Европадан келип башлагъынчы, мында мингле бла саналгъан аборигенле жашагъандыла. Бусагъатда бу къырал - континент экономикасы эм къаты айныгъан къыралланы санындады.

Аны сылтауу эл мюлк хозяйствогъа уллу эс бургъанларындады. Жюнню сатыу бла Австралия биринчи жерни алады, будайны, этни, бал тузну экспортха жиберип да биринчиликни башхалагъа бермейди хазна. Мында жашагъанла дагъыда атланы бла итлени (къойланы кютерча) бек жаядыла. Къойла уа бир ненча ёмюрден бери да Австралияны белгиси болгъанлай къаладыла. Аланы саны тюрлене туруучуду битеудуния рынокда халгъа кёре (140-180 миллион).

Дунияда континентлени тенглешдирсек, Австралия адам саны бла аланы барына да оздурады. Халкъны асламысы шахарлада жашайды, аладан 70 проценти кеслерини юйлеринде. Австралиягъа эмигрантланы къыралы дейдиле, халкъны иги кесеги Великобританиядан бла Ирландиядан чыкъгъандыла. Къырал тилге ингилиз тил саналады. Алып айтханда уа, мында 282 тилде сёлешедиле, ол санда 170 абориген тил да жюрюйдю.

Къыралны культура жашауу байды, мындагъы политика кёп тюрлю халкъланы да айныуларына онг береди. Мында бютюнда ресторан бизнес айныйды. Аны сылтауу ол къадар халкъ ашазыкъ этиуге уллу эс бургъаныйндады, заман бара-баргъанда, бу къадар ашла бир бири бла да къатышханларындады. Австралияны чагъырларыны даражалары битеудуния рынокда уллуду.

Бюгюнлюкде мында жашагъан халкъ солуугъа уллу эс бурады. Мындагъыла теннис, регби, гольф, бейсбол оюнланы бек сюедиле, ат спорт бла кюрешгенле да кёпдюле.

МАХИЙЛАНЫ Азиза.

КУЛЬТУРА

Суратлау искусствогъа аталлыкъдыла

Бизни газет билдирген эди СКГИИ-ни структурасына кирген культураны бла искусстволаны колледжинде «Декабрь ингирле» деген ат бла быйыл тёрели концертлени болмазлыкъларын. Аланы орнуна институтда бу ыйыкъны ичинде бюгюннгю искусствону юсюнден ушакъла бардырыллыкъдыла.

Тюбешиуледе онтогъузунчу ёмюрде туугъан живописьни юсюнден барлыкъды сёз. «А было ли искусство?» деген ушакъда живопись ол ёмюрню биринчи жарымында къалай айныгъаныны юсюнден айтыллыкъды. Экинчи жыйылыуда уа андан сора жыллада ишлеген суратчыланы чыгъармачылыкъларына буруллукъду эс.

Бюгюннгю искусствону да унутмагъандыла бу ингирлени къурагъанла. Арт заманда бизни республикада рецептуализмди суратлау искусствода бек айныгъан жанр. Анга аталлыкъды ючюнчю тюбешиу да.

Искусствону юсюнден ушакълагъа институтну студентлеринден, устазларындан сора, живописьге сансыз болмагъан хар инсан да къатышып, кесини оюмун айтыргъа эркинди.

Бизни корр.

ФУТБОЛ

«Спартак-Нальчик» жангы ойнаучуланы сынайды

Билдиргенибизча, «Спартак-Нальчик» Тюркде сборла бардырады. Анга клуб бла контракты болгъан футболчуладан бири да къатышмайды. Анда командада ойнаргъа онглары болгъан жангы футболчула жарау этедиле. Тренерлени къаууму аланы контроль матчлада сынап кёрюрге оноу этгенди.

Биринчи оюнда нальчикчиле къазахстанчы «Кайрат» бла тюбешгендиле. Биринчи тайм 3:3 эсеп бла бошалгъанды. Бираз солуп къайтхандан сора уа нальчикчиле тохтамай топну къабакъ эшиклеге кийиргенлей тургъандыла. Тюбешиу 6:3 эсеп бла бошалгъанды.

Нальчикни командасыны тренер къауууму жангы ойнаучуланы атларын белгили этерге ашыкъмайды. «Спартак-Нальчик» Тюркден 26-чы декабрьде къайтырыкъды

Олег ХАШУКАЕВ.

ТУРНИР

Хунерлерин кёргюзтгендиле

Бу кюнледе «Жашлыкъ. Илму. Культура» деген федеральный программаны чеклеринде, Сабийлени эм жаш тёлю чыгъармачылыкъны республикалы юйюнде «Интеллект- 2007» деген тёрели турнир ётгенди.

Анда Май, Терк, Прохладна, Элбрус, Урван районланы бла Нальчик, Бахсан, Нарткъала шахарланы орталыкъ билим берген окъуу юйлерини 5-чи - 8-чи классларыны окъуучулары эришгендиле.

Конкурс бардырылгъан араны директоруну информатика-аналитика жаны бла заместители Анюта Пшукованы айтханына кёре, турнирде сабийле билимлеринден сора да, фахмуларын, къалай оюмлай, сагъыш эте билгенлерин да кёргюзтгендиле.

Эришиуле командаланы эм жыл санларына кёре сабийлени кеслерини аралырында бардырылгъандыла. Команда эсепде биринчиле Бахсан шахарны 6-чы номерли школуну окъуучулары болгъандыла. Экинчи жерни Нальчик шахарны 5-чи номерли школу, ючюнчюню Урван районну командасы алгъандыла.

Элбрус районадан келгенле уа «За организованность» деген диплом бла саугъаланнгандыла. Энчи эришиуледе бек айырмалыланы атлары уа ыйыкъны ахырына белгили боллукъдула.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

«Грущевая роща» санаторийде жылны не заманында да адам аслам болуучуду. Ала, Россейни жер-жерлеринден келип, саулукъларына къаратадыла, солуп, зауукълукъ алып кетедиле. Къонакъланы аш-суууларына мында ишлегенле бек сакъдыла.

Аланы ол жаны бла ыразы этиуде аш хазырлаучула Фрийланы Зухура, Шауаланы Люаза, Света Хаупшева къолларындан келгенни аямайдыла. Чыгырланы Эльмира уа столланы ашазыкъ бла ариу жасайды.

СУРАТЛАДА: (башында) Чыгырланы Эльмира; (тюбюнде онгдан солгъа) Шауаланы Люаза, Фрийланы Зухура, Света Хаупшева.

Суратланы МАМАЙЛАНЫ Алий алгъанды.

Патриот ниетледе юйретиу

Билим бериуню Тырнауз шахарда «3-чю номерли орта школу» муниципальный учреждениясы Элбрус районда башхаладан аскер-патриот ниетледе юйретиу иги къуралгъаны бла айырмалыды. Иш сынаууну юсюнден ОБЖ-ны (обеспечение безопасности жизни) устазы, Россей Федерацияны школларыны билим бериуде отличниги Сотталаны Къасымны жашы Шарафий айтады:

Школ советлени болушлукълары бла

- Башланнган аскер хазырлыкъ школ программадан эртте кетерилгенди. Ол жаш тёлюге билим бериуню бла юйретиуню бирикдирип тургъанды, мени акъылыма кёре, Ата журтну къоруулаучуланы аскер къуллукъгъа иги хазырлагъанды. Комсомол организация ла да думп болгъандыла. Аллай тюрлениуледен сора билим бериу ишде уллу чолалыкъ чыкъгъанды.

Ма ол заманда бизни школубузну педагог коллективи, тохташхан болумну тинтип, ёсюп келген жаш тёлю бла ишлеуню жангы формаларын бла амалларын излеп башлагъан эди.

Белгилисича, битеу жангы затла – ала иги унутулгъан эски затладыла. Аны себепли биз алгъын кенг жайылгъан «советлеге» къайтыргъа оноу этген эдик.

Алай бла школубузда РОСТО-ну (ДОСААФ-ны) бла аскер-патриот ниетледе юйретиуню кесибиз айыргъан советлери, физкультура коллективни совети къуралгъан эдиле. Битеуда таматалыкъ этиу школну директору Хутуйланы Любовь Шарафиевнаны башчылыгъында координация советни боюнуна салыннган эди.

Сора не иш бла кюрешедиле бу организацияла?

РОСТО-ну (ДОСААФ) совети кесини ишин къоруулау обществону уставына тийишлиликде бардырады, планын сау окъуу жылгъа жарашдырады. Аны башчылыгъы бла школчула тюрлю-тюрлю ишлеге къатышадыла, окъуурысхы мурдорну кючлендиредиле.

Совет кружоклагъа бла секциялагъа, «Келир заманны аскерчиси» деген клубха башчылыкъ этеди, школдан тышында секциялагъа бла кружоклагъа барыуну: картингистлени, туристлени – альпинистлени клубларына, аскер эм урунуу махтаулукъ ну музейинде экскурсоводланы юйретиу жаны бла ишни къурайды.

Физкультура коллективни совети кесини ишинде бардырыллыкъ спорт мадарланы асламлылыкъларына кёбюрек эс бурады. Ала бизни Ата журтубузну историясында белгили кюнлеге аталып, спортну он-онбир тюрлюсюнден школ спартакиадаладыла, спорт секцияланы бла кружокланы ишлеридиле.

Бизни окъуучуларыбыз волейбол, баскетбол, футбол ойнайдыла, стол теннис, женгил атлетика, кроссха хазырланыу эм гимнастика бла кюрешедиле. Аладан артыгъыракъда хунерлилери советни болушлугъу бла шахар секциялада кеслерини спорт усталыкъларын ёсдюредиле.

Эришиулеге хазырланыуну кезиуюнде судьяла бла семинар дерсле бардырыладыла. Эришиуле бошалгъандан сора судьяла советни аллында отчётла этедиле, хорлагъанланы бла алчы жерлеге чыкъгъанланы хар ыйыкъ сайын школ линейкада саугъаларгъа кёргюзтедиле. Саулайда бизде кружоклагъа бла секциялагъа окъуучуланы 60 проценти жюрюйдюле.

Аскер-патриот ниетледе юйретиуню советни битеу кесини ишин «Россей Федерацияны гражданларын патриот ниетледе юйретиуню 2006-2010 жыллагъа» къырал программасын жашауда бардырыугъа бурады. Аны ючюн а ишни тюрлю-тюрлю формалары бла амаллары, энчи айтханда, артда жюрини аллында къорууларча рефератла бла докладла жазыу хайырланыладыла.

Хар классха (7-чиден 11-чиге дери) рефератны темасы бериледи. Сабийле керекли материалны бирге жыядыла, хазыр рефератны сюзедиле. Андан сора классладан делегатла, белгилисича, анга Уллу Ата журт урушну ветеранлары да кирген жюрини аллында кеслерини ишлерин къоруулайдыла.

Сёз ючюн, быйыл былай темалагъа рефератла хазыр этилгендиле эмда къорууланнгандыла: «Ала «Хорлау» орден бла саугъаланнгандыла», «Брест къаланы къоруулаугъа къатышханла эсгередиле», «Къабарты-Малкъарны жеринде баргъан урушла». Москва ючюн сермешни 65-жыллыгъына аталгъан илму-практика конференция да бардырылгъан эди.

Аскер – патриот ниетледе юйретиуню советни, урушну бла урунууну ветеранларына болуша, дайым шефлик этиу жаны бла ишни бардырады, аскер махтаулукъ бла байламлы жерлеге бла партизан жоллагъа планнга кёре походланы да къурайды.

Окъуу жылны ахырында битеуда школ линейкада бизни бек иги окъуучуларыбызны дипломла эм вымпелле, кёчюучю кубокла бла саугъалайдыла. Бек иги класслагъа школда чыгъарылгъан буйрукъгъа кёре, аскер махтаулукъ бла байламлы жерлеге барыргъа путёвкала бериледиле.

Саулайда жылны ичинде бизни жашларыбызны арасында аллай жерлеге барыргъа эркинлик алыр ючюн эришиуле бардырылгъанлай турадыла. Ала школдан тышында ишлеге сюйюп къатышадыла, кюч-къарыу аладыла, адеп-къылыкъ жаны бла чыныгъадыла. Ол а бизни школ советлерибиз кеслерини борчларын тынгылы толтургъанларын кёргюзтеди.

АНАТОЛИЕВ Т. хазырлагъанды.